

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De actibus humanis - Cod. Ettenheim-Münster 325

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [17. Jahrh.]

Disputatio Ima

[urn:nbn:de:bsz:31-131633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131633)

De Fine ultimo hominis.

Disputatio Ima Preliminaris.

De fine ultimo actuum humanorum,
seu de beatitudine hominis.

Articulus Ius.

In quo consistat hominis beatitudo
supernaturalis?

S. Ius.

Statuitur prima Conclusio.

1. Duplex est beatitudo, alia objectiva, alia, focalis. Objectiva est illud bonum, in quo typus fine suo ultimo hominis appetitus perfecte quiescit. focalis autem est ipsa possessio talis boni.
2. De priori dico. i. beatitudo objectiva hominis est illud bonum creatum, sed est solum Deus infinite bonus. Ita cum S. Thoma catholici esset contra errores veterum philosophorum, ac etiam defacto contra errores Turcarum, qui in voluptatibus, cibis ac potu beatitudinem constituunt.
3. Probatur. beatitudo, ut sit finis ultimus, debet esse bonum tam perfectum et velle, ut contineat omnia bona, et excludat omne malum; aliter enim non quietaret perfecte appetitum: sed solum Deus hoc potest. Minus patet ex scripturis: precipue ex illo Salomonis: Juveni in omnibus Vanitas et afflictio spiritibus: Vanitas Vanitatum et omnia Vanitas. S. Augustinus quoque

lib: i. Confessionis cap: i. Docti in hanc rem
se loquunt: fecisti nos Dñe ad te, et in
quietu e cor nostru, donec requiescat in te.

Posset conclusio probari em per fundamenta
eundo per singula bona creata, scilicet
honore, divitias, voluptates, ut id facit
S. Doctor per integros septem articulos.

Ad quonia veritas conclusionis hujus de
facto n amplius impugnatur, nisi a solis
Turcis, ideo brevitatis graa abstinco.

§. 2us.

In quo consistat formalis
beatitudo hominis?

Observandum e, ipsa foalis hois beatitudinis
seu possessio actualis summi boni varie a
scriptura, S. Patribus, Concilijs ac Theologis
fieri. primo e a plurimis qua scriptissime
finit, prout integraliter spectata, seu prout
e completa in actu rdo, et perfecta possessio
Dei. rdo finit, prout essentialiter
spectata, et per hanc essentialiter spectata
aliqui designant id, qd e primo constitutivum,
et ex quo cetera oia, qua ad statum aglta
felicitatis requirunt, velut ex prima radice
emanant, et qui ead ita sumunt, dicunt
centia foalis beatitudinis consistere in sola

4.

5.

anaris.
anorum,
beatitud
a, adia,
ia que hyn
e quigfid.
tia hois
blg Deu
etholici
oloru, ac
ul, qui in
constitut.
lting, debet
l conti,
nalu,
libu: Pe
srijturi:
in oib
has Van
ling quoy

De fine ultimo hominis.

visioe beatifica, ut pote qua sola e pri-
ma radix, ex qua deinde amor Dei nescio
profluit. Alij e contra per eandem beati-
tudine ut sententialiter spectatae fligunt
voluptuosa quanda et ois desiderij rationalis
complete satisfactioe possessioe, seu consum-
mata fructioe objecti. et hi sentia bea-
titudinis foalis constituent in actu fligitus
et voluntatis suae, hoc e, in visioe bea-
tifica et in amore suae. Btio deinde sumit
subinde inadeguatae pro sola visioe vel in
pro solo amore. Ita sumit in septu hoc:
Beati mundo corde, quonia ipsi Deu ois
debunt. Item psalmo 35. torrente voluptatis
potabis eos, amore scilicet beatifico, et
gaudio qd ex visione in voluntate redundat.

6. Ex quibus varijs acceptionibus vides, rem pla-
ne habere multu de quaestioe nois, ut aliqui
fatent, ~~de~~ atqz eo rem devenire, qd fligitus
per sentialem hois beatitudine foale, seu
possessioe Dei, an sit voluptuosa Dei fructio
et possessio, an vero prima tm radix, ex qua
deinde caetera hae complete beatificantia
profluent, ut amor Dei et gaudiu.
7. Sico. 2. foalis beatitudo hois salte si

integraliter spectat, et prout est consummata,
et perfecta possessio seu fruitio Dei, consistit
in visioe et amore Dei ful. Conclusio ita
flecta est clara, et nihil habet de quaestione nois,
et nullum em habet aduersarium. Illi est, qui in
sola visioe beatifica constituenda iudicant
beatitudinem, tñ ideo hoc iudicant, q̄ per hanc
flecti voluit illa essentialis possessioe Dei, ex
qua tñ prima radice deinde reliqua
beatitudo in voluntate profluit.

Probari potest i. ex Concilio Viennensi in Con- 8.
mentina Sedum dicente, beatitudo consistere
in visioe et fruitioe ful. S. Thomas
quoq; hic q: 8. a: 7. disertè docet: Dicen-
dum, q̄ perfectio caritatis potest essentialis
beatitudini.

Probat. 2. ratio: beatitudo foalis hois 9.
complete et integraliter accepta debet sa,
fiare ad potentia rationale beatitudinis
foalis capace. atqui hoc n̄ facit visio
beatifica sola, nec amor solus, q̄ hic flecti,
visio vero voluntate relinquit vacua. q̄
beatitudo foalis hois salte integraliter
accepta debet consistere in visioe et amore ful.
Per amorem autem hunc flecti, tum amor 10.
amicitia erga Deum, quo summo cum gaudio
beatig gratulatur Deo bona et perfectioes illig;

De fine ultimo hominis.

tum enim amor quidam concupiscentiae, quo idem
de his bonis, ut sibi conicatis gaudet, atque
in secura et perpetua illorum possessione solum
in fine ultimo delectatur et quiescit.

Hinc enim gaudium hoc spectat ad beatitudinem,
quatenus ex visione et amore resultat, et ad
hunc reducit.

11.

Præterea ipsa enim perpetuitas beatitudinis
formalis est de sententia illius, quod illa non est aliis per
se satis satiativa omni desiderii rationalis, et exclusi-
va omni anxietatis; quo majus est est bonum possessum,
eo majus ex natura rei excitat desiderium sui, ut possi-
deri ulterius: hinc bene P. Augustinus lib. 19.
de Trinitate cap. 4. nullo modo esse poterit vita
veraciter beata, nisi fuerit sempiterna.

S. 3us.

Solvuntur Objectiones.

12. Objicies 1. contra 1. S. homines rudiores subinde sunt
contenti sua sorte, et non appetunt aliud bonum, quod
est voluntas quiescere in bono minore.

A. D. A. sunt contenti ad breve tempus et ex
crasso errore, quod non eligunt veram felicitatem super-
naturalem in statu elevationis à nobis obtinibilem.

C. ~~sancti~~ semper sunt contenti, ac enim
tunc,posito quod scirent, se posse consequi longam ma-
jus bonum, et exclusivum omni mali. N. H. C.

Ob. 2. Beati in Caelo inaequaliter Deum possi-
dent. q̄ pariter n̄ sunt perfecte satiati. p̄.
ḡia. augmentū illud gloria majoris ē magi-
us bonū, et summe desiderabile. q̄.
Q. N. ḡia. ad proband. D. A. ē desiderabile
desiderio inquieto et afflictivo. N. n̄ affli-
ctivo, eō q̄ beati n̄ habeant jus ad illud
augmentū gloria. C. A. et N. ḡia.
absolute ē em̄ hi per viſioē beatifica
Deū jam possident intentionaliter, et vident
eā predicata primaria Dei.

13.

Ob. 3. si amor est partialiter beatitudo,
tunc hō viator in grāa constitutū, utpote
jam hōis em̄ caritate, quae est p̄a de-
noians beatū jam foret beatū. q̄s ē falsū.
q̄.
Q. D. Maj. si qualiscunq̄ amor Dei
est beatitudo, tunc em̄ talis hōis grāa
est beatū. C. Maj. si h̄m̄ ille amor Dei,
qui ex viſioē beatifica orit̄, fit beatitudo,
tunc N. Maj. C.

14.

Ob. 4. Scriptura loquens de beatitudine facit
mentionē solius viſionis. q̄ ad eam n̄ requirit̄
amor. H. patet ex Joan. 17. haec ē vita
eterna, ut cognoscat te Deū verū. q̄.
Q. C. A. N. ḡia. Q̄as ē, q̄ in his septibz
tm̄ fit mentio de inadeguata beatitudine.
Hinc verū ē, q̄ viſio fit vita aeterna, sed n̄

15.

- adacquata.
16. Ob. 5. Visio est prior amore. quod amor est de sententia beatitudinis finalis. R. D. H. prior est amore, ut est effectus visionis. C. prior est amore, ut est pars beatitudinis. N. H. et gratia. nam ut sit beatitudo adacquata, requiritur, ut simul ponantur utraq; alias nam habet beatitudo finalis adacquata. Deinde enim maius parte est prior forma, et tunc deinde sit cum hac constituere unum totum compositum.
17. Ob. 6. visio beatifica est primum constitutum beatitudinis et essentialiter secum trahens ipsum amorem: quod sententia beatitudinis potius est dicenda consistere in sola visione. R. D. gratia. quod sententia beatitudinis finalis essentialiter spectata potius constituenda est in sola visione. T. gratia. quod sententia beatitudinis integraliter spectata, completa, et perfecte satiativa in actu ratio constituitur, haec est in sola visione. N. gratia. Nos autem hic loquimur de beatitudine completa, integraliter spectata, et prout illa est possessio Dei perfecte satiativa beati. De hac est comiter loquuntur Sancti Patres, diligentes per beatitudinem finale voluptuosam quando fruitionem Dei, ad quam requiritur utriusque sola visio, sed enim amor, et resultat inde gaudium, ut

S. Bonaventura docet, et de quo Christus in Evangelio saepe mentio fit: intra in gaudium Domini sui.

S. 4us.

Abuntur Quaesita.

Quaeres i. in quo consistat beatitudo accidentalis? 18.

R. proprie dicitur illig alias esse in anima, alias in corpore glorioso, quo doctores illig dicunt. in anima sunt virtutes supernales habitus, scilicet multarum, scientia item, ac cognitio per se, sanctissima creaturarum in se ipsis. tres laureole videlicet martyrii, virginis, ac doctorum: item mira quaedam pulchritudo animae, delectans intuentem, malorum animae immunitas, ac honorum animae cumulus.

Corporis autem accidentalis beatitudo consistere potest in extrinsecis sensuum oblectamentis.

In Caeli empyrei, aliarumque corporum beatorum pulchritudine: uti anima in societate amicorum.

Quaeres. 2. quid intelligant nomine doctorum, dum de eorum laureola loquitur scriptura? 19.

R. eos solum, qui ad iustitiam erudiunt multos, ut Dan. 12. dicitur. Inter hos anima sunt

De ultimo fine hominis.

concionatores, cathecista, confessori, qui
hoies ad pietatem perducunt. Illi, scriptu-
rista, casista et alij, qui de rebz sacris
tractant, aliosq; instrunt, de quibz S. Dionys.
ait: omnium dnoium dissimul e Deo ad lucrari.

20. Quares 3. qualia corpora beati sint habituri,
et quana futura sint dotes illorum?

R. ea futura se veri carnea, ut S. Job
dicit: et prorsus eade quoad individuum, quam
vis reformata, et. undequaq; perfecta.

Quatuor corporu dotes erunt: impassibili-
tas sct, subtilitas, seu facultas penetrandi
corpora, claritas, et agilitas, seu vis celer-
rimè se movendi. aet defununtz ex sa-
era scriptura.

21. Quares. 4. an em sensus maales et organici
habituri sint sua gaudia et qua?

R. ad primu affirmati. Hinc primò re-
creabitur visus, ipsoru corporu splendore et
varietate summa laureolaru, multitudinis
ac inequality.

Palu ipu n solus luce,
sed em varijs coloribz exornatus se defunibz
ex Apoc. 21. ubi de variete lapidu pre-
tiosoru fit mentio. Aures recreabuntz ex
concerto em musico, que S. Aug. et alij in calis

admittunt. et habet ex Apoc: 14. voce audiri
velut cithari thonus citharizantium (w.)
 naves sentiunt gratissimos odores provenien-
 tes tum ex ipso celo empyreo, tum ex ipsis
 corporibus beatorum. Tradit cap: 24. Psalmi:
Sancti tui Dne fulgebunt sicut lilii,
et sicut odor balsami erunt ante te.
 habet hoc em. ex S. historijs, dum multo-
 rum sanctorum corpora suavissimum odorem ex-
 halarunt post mortem. Dumque in terris
 operuerunt sancti, ordinaria reliquerunt
 post se odorem fragrantissimum, sicut extra
 diaboli factorum. Gustus quoque sua
 delectationem habet ex sapida quadam qua-
 litate in palato beatorum a Deo producta,
 qua potest equivalere diversis saporibus, ut
 de manna Israelitico tradit scriptura, nec
 est Regi credendum est minus liberalis in
 beatos, quam in populum Judaicum.
 tactui quoque sua voluptas erit, siue deinde
 illa proveniat ex impressa aliqua corporibus
 qualitate, siue ex carentibus omni inhoneste
 manuum tactibus, vel ipsis soli empyrei, quod
 ut scriptura tradit, magis futurum est gratissima
 tactus.

De ultimo fine hominis.

22.

Quaeritur 5. an beati sint liberi ad amandum Deum? R: eos non esse liberos, neque libertate contrarietatis, neque contra dictis, atque ideo non solum eos amoris loco ordinem ponere, sed neque posse omittere actum amoris, neque minus intente Deum diligere. Ratio est, quod Deus est bonum infinitum clare cognitum, in quo nulla ratio mali potest reperiri, nihilque dari, quod voluntatem retrahat ab amore. Deinde bonum creatum absque oppositi mali ratione propositum voluntati clare potest hanc ita rapere, ut sibi relicta nequeat resistere illi, aut ab ejus amore cessare, ut ab experientia patet. Quod cum bonum infinitum habeat longe majorem vim, neque capiet voluntatem creatam ad amorem sui, si clare ipsi proponatur sine ulla ratione mali oppositi.

23.

Quaeritur 6. sintne beati impeccabiles, et unde? R: eos esse impeccabiles, et hoc oriri ex visione Dei. Ita S. Thom: Scotus, Suarez et Vass. Ratio est, quod voluntas visiva deus deum neque deum amat. Quod non potest Dei velle contrarium.

Dis

Ab ult
ipso act
fons ve
sentia
huc rae
rabin
cum ip

Quid

Qu

Dis. i.
cum cog
è à ?
vide lic
debet
Dicitur ita
ae à vol
non vero a
prohibita
quales s
proprie a